

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/172/2020
Identifikačné číslo spisu: 7215204855
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7215204855.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, proti žalovanému: H. X. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom Ž. X, S., právne zastúpenému: Advokáti CHZ, združenie advokátov, so sídlom Staré Grunty 18, Bratislava, o zaplatenie 30.000,00 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 42 C 141/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2020, sp. zn. 9 Co 83/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30.4.2018, č. k. 42 C 141/2015-208, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 28.828,65 eur a úroky z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 13.828,65 eur od 15.2.2015 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 7.500 eur od 15.10.2016 do zaplatenia, vo výške 5 % ročne vo výške 7.500 eur od 17.3.2017 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; žalobu v prevyšujúcej časti zamietol; žalobkyňi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť štátu na účet súdu prvej inštancie súdny poplatok vo výške 1.729,50 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

1.2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1.1.2013 do budúca v ročnej výške 6.713,18 eur s príslušenstvom. Žalobkyňa v priebehu konania svoj uplatnený nárok upresnila, tak že jeho priznanie žiadala za obdobie rokov 2013 - 2016, a pričom sumu za bezdôvodné obohatenie rozšírila na sumu 7.500 eur s príslušenstvom.

1.3. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalobkyňa je vlastníkom budovy číslo súpisné XXXX postavenej na pozemku C-KN parcela č. 4695/2 o výmere 681 m², s ktorou tvoria pozemky C-KN parcela č. 4695/3 a parcela č. 4695/4 funkčný celok. Tieto pozemky boli užívané bez právneho titulu. Žalovaný užívaním týchto pozemkov získal na úkor žalobkyne bezdôvodné

obohatenie podľa § 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Súd preto dospel k záveru, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu za užívanie predmetných nehnuteľností titulom náhrady bezdôvodného obohatenia sumu rovnajúcu sa čiastke vynakladanej v danom mieste a čase obvykle na užívanie takejto veci (napríklad formou nájmu). Pri určení výšky náhrady súd vychádzal z výšky nájomného určenej súdnym znalcom v sume 7.500 eur/rok. Pretože súd považoval náhradu za obdobie od 1.1.2013 do 26.2.2013 za premlčanú, priznal žalobkyni voči žalovanému náhradu za bezdôvodné obohatenie vo výške 28.828,65 eur s príslušenstvom za obdobie od 27.2.2013 do 31.12.2016.

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP. Súd náhradu žalobkyni priznal v plnom rozsahu, keď jej čiastočný neúspech považoval len za nepatrný.

1.5. O povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za žalobu súd rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. z dôvodu, že žalobkyňa bola v súlade s § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona oslobodená od povinnosti platiť súdny poplatok. Keďže súd jej žalobe vyhovel, preto je podľa výsledku konania povinný zaplatiť súdny poplatok žalovaný.

2.1. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok v napadnutej časti, vo výroku I. a III., okrem povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania vo výške 5,05 % ročne vo výške 7.500 eur od 17.3.2017 do zaplatenia; zmenil rozsudok vo výroku I. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 7.500 eur od 17.3.2017 do zaplatenia; odmietol odvolanie žalovaného proti výroku IV.; žalobkyni priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.2. Odvolací súd v časti, v ktorej rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil považoval rozhodnutie za vecne správne. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, vec po právnej stránke správne posúdil a správne vo veci rozhodol. Jednotlivé odvolacie námietky nepovažoval za dôvodné. Pokiaľ súd na návrh žalobkyne dvakrát rozhodol o zmene žaloby, o návrhu na rozšírenie žaloby ešte pred prvým pojednávaním, neboli pre takýto procesný postup žiadne zákonné prekážky. V konaní taktiež nebola zistená iná vada, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd nezistil žiadne pochybenia ani vo vykonanom dokazovaní, ktoré by viedli k nesprávnym skutkovým zisteniam. Súd vykonané dokazovania podradil pod správnu právnu normu a vyvodil z nej správne právne závery. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný nepredložil a neoznačil žiaden taký dôkaz, ktorý by vyvrátil, či spochybnil znalcom určenú výšku nájomného za žalované obdobie v sume 7.500 eur ročne.

2.3. Odvolací súd považoval odvolanie za dôvodné v časti výroku I., a to čo do priznania 5 % ročného úroku vo výške 7.500 eur od 17.3.2017 do zaplatenia. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za nesprávne, keď vo výroku I. rozsudku neuviedol, z akej sumy má žalovaný zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania vo výške 5 % ročne od 17.3.2017 do zaplatenia a nesprávne uviedol vo výške 5 % ročne vo výške 7.500 eur od 17.3.2017 do zaplatenia. Z uvedeného dôvodu odvolací súd zmenil túto časť výroku podľa § 388 CSP.

2.4. Vo vzťahu k III. výroku, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie ako neprípustné podľa § 386 písm. c/ CSP proti výroku, ktorým súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť štátu na účet súdu prvej inštancie súdny poplatok vo výške 1.729,50 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; odvolací súd dôvodil s poukazom na § 357 CSP. Uvedené ustanovenie upravuje prípustnosť odvolaní proti uzneseniam, pričom z neho nevyplýva prípustnosť podania odvolania proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

1.

3.1. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výrokov I. a III. podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, keď namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V rozsahu III. výroku podal dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/, keď podľa jeho názoru spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu a v rozsahu závislých výrokov zrušil; a v rozsahu výrokov I., III. a IV. zrušil tiež rozsudok súdu prvej inštancie z 30.4.2018, sp. zn. 42 C 141/2015.

3.2. V súvislosti s napadnutým III. výrokom odvolacieho súdu dovolateľ vzhliadal porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho

súdu o odmietnutí odvolania žalovaného v tej časti, ktorou súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť štátu na účet súdu prvej inštancie súdny poplatok. Podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie v tejto časti nemožno považovať za riadne, presvedčivé a preskúmateľné. Pokiaľ ide o dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ v rozsahu III. výroku videl potrebu zodpovedania otázky, či môže v tých otázkach poplatkovej povinnosti, v ktorých zákon č. 71/1992 Zb. zveruje rozhodovanie vyššiemu súdnemu úradníkovi, zákonne rozhodnúť namiesto vyššieho súdneho úradníka priamo sudca.

3.3. V súvislosti s napadnutým I. výrokom odvolacieho súdu dovolateľ porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) vzhliadal vo viacerých pochybeniach súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd nenapravil. Dovolateľ namietal nesprávny postup už súdu prvej inštancie, ktorý po zmene právnej úpravy zanedbal riadne poučiť žalovaného o jeho procesných právach a povinnostiach podľa § 160 CSP. Ako laik tak žalovaný nemal zaručené rovnaké podmienky na prístup k súdu v porovnaní s protistranou. Dovolateľ ďalej namietal, že súd prvej inštancie vydal uznesenie o skončení dokazovania v priebehu pojednávania dňa 30.4.2018 predčasne a nezákonne. Súdy oboch stupňov sa nedostatočne vysporiadali s tým, že v priebehu uvedeného pojednávania boli tzv. krátkou cestou do konania zo strany žalovaného doložené nové dôkazy. Podľa žalovaného súd prvej inštancie pochybil podstatným spôsobom, keď pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej a ešte pred tomu predchádzajúcim vyhlásením dokazovania za skončené sa nevysporiadal s predložením nových dôkazov, resp. v ňom absentujú tiež závery, prečo súdy navrhnuté a predložené dôkazy nevykonali. V tejto súvislosti podľa žalovaného súd musí uviesť dôvody, prečo niektoré dôkazy odmietol vziať pri formovaní svojho rozhodnutia do úvahy, prípadne aj prečo sa s niektorými dôkaznými návrhmi odmietol zaoberať vôbec, inak ide o vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia. V danom prípade náprava nebola vykonaná ani odvolacím súdom. Súdu prvej inštancie rovnako vyčítal nereflektovanie dôkazných návrhov žalovaného pokiaľ ide o jeho návrhy na vykonanie konfrontácie „znalcov“/svedkov ako i návrh na vyžiadanie si od žalobkyne informácie o vývoji trhového nájomného v lokalite (konkrétne vo vzťahu k susednej parcele KN-C 4694/8). V súvislosti s vykonávaným dokazovaním mimo pojednávania žalovaný namietal, že mu nebolo umožnené vyjadriť sa ku všetkým dôkazom predloženým/vykonaným v konaní. Súd na pojednávaní dňa 30.4.2018 v rozpore s ustanovením § 188 ods. 2 CSP neoboznámil strany konania s výsledkami dokazovania obhliadkou mimo pojednávania. V nadväznosti na uvedené dovolateľ uviedol, že jedným zo základných práv strán sporu je aj právo vyjadrovať sa k vykonanému dokazovaniu. Predpokladom uplatnenia takéhoto práva však je, aby súd rešpektujúc zákon vytvoril príslušné podmienky na to, aby svoje práva mohli uplatniť, čo sa v namietanom prípade nestalo, čím bolo rovnako porušené dovolateľovo právo na spravodlivý proces. Dovolateľ porušenie svojho práva na spravodlivý proces vzhliadal rovnako v postupe súdu, ktorý si nesplnil povinnosť podľa ustanovenia § 182 CSP, keď pred vydaním uznesenia o skončení dokazovania nevyzval strany konania k zhrňujúcim prednesom, čím porušil ich právo na záverečné reči.

4. Žalobkyňa dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ proti III. výroku odvolacieho súdu

9. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. Dovolací súd preskúmaním spisu zistil, že odvolací súd III. výrokom dovolaním napadnutého rozhodnutia odmietol odvolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 386 písm. c/ CSP v rozsahu, v ktorom smerovalo proti výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie. Týmto výrokom súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za žalobu vo výške 1.729,50 eur podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. z dôvodu, že žalobkyňa bola podľa § 4 ods. 2 písm. a/ oslobodená od povinnosti platiť súdny poplatok.

11. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, a preto dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP v tomto rozsahu nie je procesne prípustné (podobne vid' sp. zn. 8 Cdo 24/2020, 4 Cdo 288/2020).

12. Pokiaľ ide o dovolanie podľa § 421 CSP, je potrebné uviesť, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo je dovolanie prípustné len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. V posudzovanom prípade nejde ani o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ani o rozhodnutie, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, preto nemožno vyvodit' prípustnosť dovolania ani z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ proti I. výroku odvolacieho súdu

14. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP smerujúcim proti výroku I. napadnutého rozsudku dovolateľ namietal viacero procesných pochybení súdu prvej inštancie, ktoré podľa dovolateľa odvolací súd nenapravil (vid' bod 1.3).

15. V prvom rade je potrebné konštatovať, že z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľ nie všetky z procesných nedostatkov vo vzťahu ku konaniu na súde prvej inštancie namietal v rámci odvolacieho konania vyvolaného svojím odvolaním. V kontradiktórnom sporovom konaní platí zásada, že práva patria bdelym. Ak preto žalovaný uvedenú námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť. Dovolanie tak nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nie len formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (obdobne R 73/2019, a ďalšie 7 Cdo 161/2019, 4 Cdo 122/2020, 4 Cdo 40/2019, 8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018).

16. Preto podľa dovolacieho súdu pokiaľ ide o v dovolaní vznesené konkrétne námietky smerujúce proti dovolateľom tvrdeným pochybeniam súdu prvej inštancie v podanom odvolaní namietal len tie z nich spočívajúce v - neoboznámení právneho zástupcu žalobkyne ani žalovaného s výsledkami dokazovania po vykonaní dokazovania obhliadkou podľa § 188 ods. 2 CSP a nevytvorení priestoru pre strany sporu sa k nemu vyjadriť (č. l. 227).

17. Podľa dovolacieho súdu sa primerane vysporiadal už odvolací súd v bode 17. svojho odôvodnenia, keď uviedol - „...výhrady žalovaného ohľadom procesného postupu súdu vo vzťahu k predmetnému posúdeniu veci, že mu nedal možnosť sa vyjadriť k vykonanému dokazovaniu, a že minimalizoval možnosť dať ústne vyjadrenie a aj ďalšie námietky sú neopodstatnené a bez právneho významu. Z obsahu súdneho spisu, zápisníc o pojednávaní a listinných dôkazov nevyplývajú. Naopak, z vykonaného dokazovania, zápisníc o pojednávaní vyplývalo, že strany sporu boli súdom riadne vypočuté, že mali dostatočnú možnosť vyjadriť sa k sporným skutočnostiam, že súd oznámil stranám sporu, ktoré skutočnosti považuje za sporné a ktoré za nesporné. Žalovaný na pojednávaní 30.4.2018 (zápisnica na č. l. 203-206), pokiaľ ide o dokazovanie, uviedol, že všetky listiny súdu boli predložené, že ďalšie návrhy na dokazovanie nemá a z uvedených dôvodov súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené.“

18. Dovolací súd nad rámec odôvodnenia dovolacieho súdu dodáva, že síce vychádzajúc zo zápisnice z pojednávania z 30.4.2018 si súd prvej inštancie preukázateľne nespĺnil svoju povinnosť v súvislosti s vykonaním dôkazu mimo pojednávania podľa § 188 ods. 2 in fine - Ak bolo nariadené pojednávanie, oboznámi súd strany s výsledkami dokazovania na tomto pojednávaní, keď výslovne neoboznámil strany s výsledkami dokazovania obhliadkou nehnuteľností z 30.11.2017. Splnenie uvedenej povinnosti súdu nevyplýva zo zápisnice z pojednávania z 30.4.2018.

19. Na druhej strane podľa dovolacieho súdu účelom § 188 ods. 2 CSP je o. i. napĺňanie princípu kontradiktórnosti, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním.

20. Zo zápisnice z obhliadky nehnuteľností z 30.11.2017 vyplýva, že žalovaný sa jej zúčastnil, z obsahu zápisnice tiež vyplýva, že žalovaný mal príležitosť v priebehu obhliadky nehnuteľnosti podávať svoje vyjadrenia, ktorú aj využil - Žalovaný poukazuje na to, že v susedstve sa nachádzajú tenisové kurty, kde prenájom pozemku je vo výške 1,44 m² (č. l. 177).

21. Preto napriek tomu dovolací súd uzatvára, že napriek pochybeniu súdu prvej inštancie, tento zásah do procesných práv žalobkyne v kontexte celého konania nedosahuje takú intenzitu, aby predstavoval porušenie práva na spravodlivý proces, zakladajúci dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Dovolanie žalovaného preto odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

22. V uznesení, ktorým bolo dovolanie odmietnuté nemusí dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania odôvodňovať (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.